Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog u povodu 150. obljetnice rođenja Franje Ksavera Kuhača [1834-1911], Urednik **Jerko Bezić**, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Zagreb 1984, 524 str.

Povodom 150. godišnjice rođenja prvog hrvatskog i jugoslovenskog "profesionalnog muzikologa" Franje Ksavera Kuhača [1834-1911] u Zagrebu je 20. i 21. studenog 1984. godine u organizaciji Razreda za muzičku umjetnost Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti i Muzikološkog zavoda održan naučni skup na kome je 21 učesnik nastojao nizom studija, rasprava i članaka da osvijetli mnogostranost Kuhačevog rada na polju muzičke kulture Južnih Slavena, a posebno Hrvata. Svi ovi radovi su objavljeni u Zborniku, u izdanju JAZU i Muzikološkog zavoda Muzičke akademije.

Prema uvodnom tekstu Jerka Bezića **Franjo Ksaver Kuhač** - *začetnik glazbenoznanstvenih djelatnosti u hrvatskoj i u jugoslavenskoj glazbenoj kulturi* Kuhačevi radovi obuhvaćaju: 1) područje etnomuzikologije, odnosno komparativne muzikologije, 2) područje istorije muzike, 3) muzičku pedagošku djelatnost, 4) različite vrste djelatnosti [kritički rad, nedovršene leksikone u rukopisu, opsežnu korespondenciju] i 5) komponovanje muzičkih djela.

O porijeklu porodice Kuhača, o njegovom djetinjstvu, školovanju i o službovanju izvještava Branko Rakijaš [*Biografija Franje Ksavera Kuhača]*, a Dubravka Franković o Kuhačevom *Socijalnom statusu i profesionalnim relacijama.*

U veoma temeljnoj studiji Grozdana Marošević izlaže *Kuhačev etnomuzikološki rad u svjetlu Zbirke "Južnoslovjenske narodne popievke"*. Na osnovu literature i iscrpne analize već objavljene građe autorica nastoji da opsežno Kuhačevo djelo posmatra iz današnje perspektive razvoja i stupnja etnomuzikoloških saznanja o folklornim pojavama s ciljem da pruži objektivnu ocjenu njegove kulturno-istorijske vrijednosti, kako u vrijeme njegova nastanka tako i danas.

Kritički osvrt na *Kuhačevu metodu zapisivanja i objavljivanja pjesama* u pomenutoj "Zbirci" težište je izlaganja Tanje Perić-Polonijo. Prilog istraživanju dao je Đorđe Perić u radu *Folklorizovana poezija hrvatskih pesnika u "Južnoslovjenskim narodnim popievkama" Franje Kuhača,* analizirajući 25 hrvatskih pjesnika ilirskog doba čije su se pjesme našle među notnim zapisima u ovoj Zbirci.

Franjo Š. Kuhač, zapisivač narodnih plesova naslov je rada Stjepana Sremca. U procjeni prikupljene građe koju je Kuhač sakupio u oblasti narodnih plesova i igara, autor ovoga članka je prvenstveno polazio od procjene građe sa područja Hrvatske. Konstatuje da je za današnju etnokoreologiju ova građa od neprocjenjive vrijednosti jer pruža mogućnost da se komparativnim putem proučava razvoj i porijeklo određenih etnokoreoloških pojava sve do danas. "Izradivši metodologiju terenskog istraživanja, provjerenu, obogaćenu i dopunjenu kroz praktično terensko istraživanje, obradom, klasifikacijom i interpretacijom građe, Kuhač je - kaže autor - stvorio sve uvjete za sistematsko prikupljanje i proučavanje narodnih plesova i možemo ga i trebamo smatrati prvim našim etnokoreologom."

O Kuhačevom radu na istraživanju narodnih muzičkih instrumenata govori Krešimir Galin, u radu *Franjo Kuhač, utemeljitelj sustavnog istraživanja narodnih glazbala južnih Slavena.* Autor ističe Kuhača kao prvog istraživača u oblasti organologije kod nas. Njegova kulturnohistorijska studija sa opisom instrumenata, objavljena od 1877. do 1882. u Radovima JAZU, do danas je jedinstvena po obimu i širini područja u kojima je građa prikupljena. Galin u osnovi ističe tri vrijednosti Kuhačevog rada na ovom polju: 1) značaj njegovog sakupljačkog rada na formiranju vlastite zbirke instrumenata, 2) njegov pristup klasifikaciji građe i 3) njegov pristup istraživanju instrumenata "kao fenomenu koji je sastavni dio

kulture i određenog društvenog konteksta". Slijede prilozi Gorane Doliner - *Rukopisna zbirka crkvenih napjeva Fr. Kuhača,* Miroslave Valašek-Hadžihusejnović - *Melografi iz sjeverne Hrvatske Kuhačevi suradnici,* Dimitrije Stefanovića - *Kuhač i Srbi,* Mirke Pavlović - *Franjo Ks. Kuhač i zaoštavština Josipa Šlezingera, prvog kapelmajstora Srpske knjažeske bande.*

U radu *Kuhačevi zapisi i harmonizacije narodnih pjesama iz Bosne i Hercegovine* autor Zdravko Verunica izlaže osobine Kuhačevog harmonijskog stava. Gledano sa stanovišta nauke o harmoniji, autor konstatuje da Kuhač nije bio inventivan harmoničar, da nije [poput Mokranjca] dao neke uzore i rješenja "koja bi mogla bitnije utjecati na dalji razvoj folklorne harmonizacije", ali da, i pored toga, njegov rad predstavlja vrijednu osnovu, podsticaj i orijentaciju mnogim kasnijim obrađivačima narodnih pjesama za izgrađivanje vlastitog kompozicionog umijeća i izraza.

Kuhačev rad na prikupljanju pjesama iz Makedonije [objavljenih u "Zbirci"] obradio je Dragoslav Ortakov *[Pjesme iz Makedonije u Kuhačevoj zbirci "Južnoslovjenske narodne popievke"].*

O pedagoškoj djelatnosti Kuhača saznajemo iz rada Ladislava Šabana *[Didaktički radovi Franje Ksavera Kuhača].*

Sa muzikološkim radom na proučavanju hrvatske muzičke prošlosti upoznaje nas Mirjana Škunca, a Sanja Majer o njegovim muzičko-estetskim nazorima *[Glazbeno-estetska problematika u napisima Franje Kuhača].*

Na kraju Zbornika su prilozi Marije Janaček-Buljan *Kuhačeva korespondencija* a Vjere Katalinić *Kuhačevi objavljeni radovi [pretežno u periodici] od 1865. do 1945. prema popisu Jugoslavenskog leksikografskog zavoda* i Ivone Ajanović *Bibliografija o Franji Kuhaču.*

Objavljivanjem ovoga Zbornika Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti i Muzikološki zavod Muzičke akademije u Zagrebu istakli su značaj Franje Ks. Kuhača koji je zadužio jugoslovensku etnomuzikologiju i folkloristiku monumentalnom Zbirkom, neprolazne vrijednosti, koju je bez ičije pomoći sam prikupljao i objavio.

DUNJA RIHTMAN-ŠOTRIĆ

Roger Wallis and Krister Malm, Big sounds from small peoples. The music industry in small countries, Communication and society series, Constable, London 1984, 419 str.

■ ■

Strah da bi [nas] mogla preplaviti bezlična, transnacionalna glazba vodi protuakciji u obliku lokalnih supkultura.

Je li neslućeno zasićenje muzičkih medija nešto što se ne da izbjeći, ili će neki drugi procesi - uvjetovani ekonomijom - regulirati posljedice nove glazbene tehnologije?

Jesmo li na pragu *jedne,* globalne glazbe u kojoj na kompaktnim laserskim pločama svjetluca ograničen broj superzvijezda, ili će raznorodni tipovi glazbe pomagati i učvršćivati kulturni identitet različitih grupa?

Roger Wallis i Krister Malm ovim su pitanjima pristupili istražujući "ograničeni" uzorak, [s pravom] smatrajući da upravo male, otud "ranjive" zemlje mogu izravnije i brže pokazati obrasce kulturnih promjena i njihovo funkcioniranje. Interes za male zemlje, njihovu [ne]sposobnost da upotrijebe tehnološko know-how u razvoju vlastitog kulturnog nasljeđa - a da ih istodobno ne proguta globalna ekspanzija industrija kulture, zasnovan je na paradoksu zajedničkom i malima i velikima:

Dok su glazba i njezina povijest bile i ostale predmetom proučavanja, tek su se rijetki istraživači uopće zapitali nad jednom od najkorjenitijih mijena koje je glazba doživjela - njezinom industrijalizacijom.